

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Ing. S. S.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. P. K., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **Ing. M. S.**, bývajúcemu v B., zastúpenému A., so sídlom v B., **o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 16C 253/2008, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4Co 169/2012, takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. V. K. **nie je vylúčená** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4Co 169/2012 (vec Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 16C 253/2008).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4Co 169/2012 uplatnil odporca písomným podaním z 16. októbra 2012 námietku zaujatosti voči predsedníčke senátu 4Co Krajského súdu v Bratislave JUDr. V. K.. V námietke uviedol, že náhodne zistil závažnú skutočnosť, a to že navrhovateľka pôsobí v rádiu A., zriadenom spoločnosťou C., so sídlom v B., ktorej konateľom je R. K., trvale bývajúcí v B., teda na tej istej adrese ako vo veci konajúca sudkyňa JUDr. V. K. Taktiež poukazoval na to, že navrhovateľka je dlhodobo zamestnankyňou spoločnosti P., ktorá sídli na rovnakej adrese ako C. Ďalej tvrdil, že na tejto adrese majú sídlo i spoločnosti L. a D., kde bol členom predstavenstva, resp. konateľom Ing. Š. M., ktorý údajne poskytol peňažnú pôžičku navrhovateľke. Odporca taktiež zistil, že istá V. K. bola, prípadne je spolužiačkou navrhovateľky a má značné pochybnosti o tom, že sa jedná len o náhodnú zhodu mien. Z vyššie uvedených skutočností odporca nadobudol dojem, že určite existuje spojitosť medzi navrhovateľkou a sudkyňou JUDr. V. K. a z tohto dôvodu so zreteľom na pomer tejto sudkyne k navrhovateľke možno mať pochybnosti o jej nezaujatosti. Napokon odporca námietku odôvodňoval i priet'ahmi v konaní s poukazom na to, že odvolací

súd už rozhodol veci, ktoré mu boli pridelené neskôr, avšak v predmetnej veci počas siedmich mesiacov nenariadil vo veci ani jedno pojednávanie.

JUDr. V. K. vo svojom vyjadrení k námietke uviedla, že sa v predmetnej veci zaujatá necíti, nakoľko nemá žiaden vzťah k veci, účastníkom, ani k ich právnym zástupcom. Zdôraznila, že navrhovateľku nepozná a nikdy ju osobne ani nevidela. Obrátila sa v tejto veci s dotazom i na svojho syna R. K., ktorý jej oznámil, že navrhovateľka u neho nepracuje a ani ju osobne nepozná. Skutočnosť, že navrhovateľka je aj zamestnankyňou spoločnosti P., ktorá má rovnaké sídlo ako C., považovala za irelevantnú a navyše dodala, že činnosť rádia A. je na adrese T., kde aj jej syn pracuje, takže tvrdenia odporcu o údajných väzbách medzi ňou a navrhovateľkou nie sú pravdivé a ničím podložené. Ďalej doplnila, že nepozná ani spoločnosti L. a D., v ktorej mal byť konateľom Ing. Š. M., ktorého taktiež nepozná, a ani nevie, čo tým chcel odporca preukázať. K tvrdeniu odporcu o tom, že „istá V. K. bola, prípadne je spolužiačkou navrhovateľky“ uviedla, že ako študentka mala za slobodna iné priezvisko a keďže navrhovateľka sa narodila v roku 1976, je nelogické, že by mohla byť jej spolužiačkou a zároveň matkou R. K. Pokiaľ odporca tvrdil prierahy v konaní, poukázala na to, že senát 4Co vybavuje veci v značnom počte aj napriek zmenám v zložení senátu v poslednom období a priebežne podľa nápadu vrátane vecí vyžadujúcich si prednostné vybavenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedenej sudkyne krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na pojednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné

z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného

správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V prejednávannej veci videl odporca dôvod zaujatosti sudkyne JUDr. V. K. v jej pomere k navrhovateľke, ktorého existenciu odôvodňoval tým, že medzi ňou a navrhovateľkou sú určité väzby. Tvrdenia odporcu, ktoré v tejto súvislosti v námietke uviedol, však v konaní preukázané neboli. Sudkyňa JUDr. V. K. vo svojom vyjadrení totiž uviedla, že navrhovateľku nepozná, nikdy ju ani osobne nevidela a ani nie je spolužiačkou navrhovateľky; rovnako i R. K. - syn uvedenej sudkyne a konateľ firmy, ktorá je zriaďovateľom rádia A., s navrhovateľkou nepracuje a ani ju nepozná. Za danej situácie tak nič nenasvedčuje tomu, že by JUDr. V. K. mohla mať k navrhovateľke nejaký vzťah relevantný v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý by ju vylučoval z prejednávania a rozhodovania veci. Spoločné sídlo spoločnosti P., L. a D. so zriaďovateľom rádia A. je tak bez akéhokolvek významu, oprávnený dôvod na obavu jej nestrannosti nemôže zakladať.

Vo všeobecnosti dôvodom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nemôže byť bez ďalšieho nespokojnosť účastníka konania s postupom súdu, resp. sudcu v prebiehajúcom alebo inom súdnom konaní alebo jeho nesúhlas s rozhodnutím sudcu a jeho postupom. Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.), nie však to, že postup súdu sa z hľadiska vecného (čo do správnosti alebo zákonnosti) alebo časového (čo do dĺžky konania a čo do vzniku prípadných priesťahov) nezhdouje so subjektívnymi predstavami a názormi účastníka na vecnú správnosť, zákonnosť alebo spravodlivosť prijímania a obsahu súdnych rozhodnutí. Na dosiahnutie nápravy takýchto nedostatkov - tvrdených priesťahov v konaní - sú určené iné

prostriedky (najmä podanie sťažnosti), nie však námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný.

Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Z ustanovenia § 15a ods. 5 O. s. p. pritom vyplýva, že na námietku spočívajúcu v takýchto okolnostiach (t.j. okolnostiach týkajúcich sa postupu súdu v prejednávanej alebo inej veci) sa neprihliada. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto, riadiac sa uvedenými ustanoveniami, neprihliadal na tú časť námietky zaujatosti, v ktorej odporca s poukazom na dĺžku konania namietal prieťahy v konaní.

Keďže zo vznesenej námietky zaujatosti a ani z obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti významné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., ktoré by spochybňovali nezaujatosť sudkyne JUDr. V. K., Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že ju nevyhlúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. novembra 2012

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta